

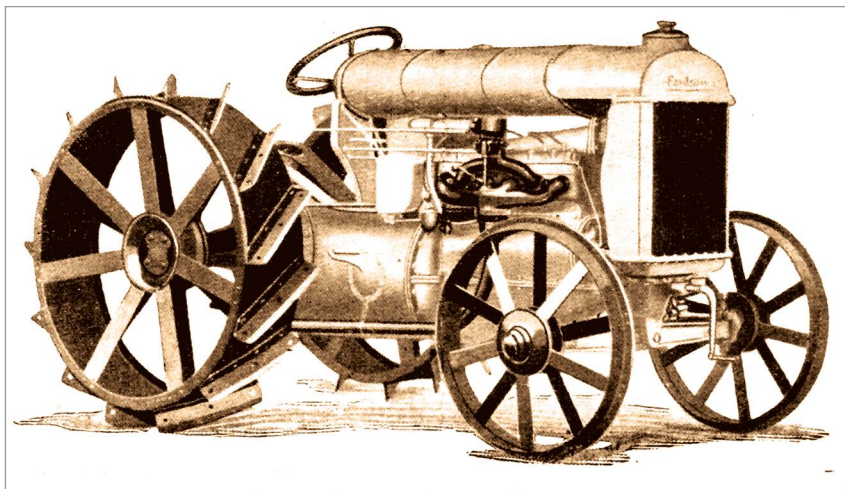
Az első Ford traktorok és autók

100 éve született meg a Fordson traktor

A legendás, világhírű autókirály, **Henry Ford** (1863-1947) 1903-ban – Detroitban alapított – „**Ford Motor Company**” gyárujében készült első traktor előbb látott napvilágot, mint a nevezetes T Ford autómódell. (Ennek a gépkocsitípusnak a magyar születésű Galamb József mérnök volt az egyik alkotója.) A 24 lóerős, négyhengeres, Ford K névvel lajstromozott traktoros, az „önjáró szántógép” kísérleti példányai azonban nem váltották be igazán a hozzáfűzött reményeket, és tömeggyártásuk elmaradt. (A hőskorban konstruált ősi Ford K traktor prototípusa fennmaradt az utókor-nak, és a Michigan állambeli Dearbornban létesített Ford házi múzeumban került bemutatásra.)

A T Ford amerikai népautó debütálására 1905-ben került sor. A szériagyártást követően olyan automobil született a Ford Művekben, amelyet a gyári szlogen szerint: „egy gyári munkásember is meg tudott vásárolni, egy gyerek is el tudott vezetni, kezelni és négy utasával még az úttalan prérin is üzembiztosan tudott robogni.” (A vállalat 1921 májusáig már 5 millió T Fordot állított el.)

Henry Ford és a kiváló autógyári konstruktőrök, köztük az Egyesült Államokban élő honfitársaink, Galamb József, Farkas Jenő és Németh Géza nem mondtak le egy

Fordson traktor (20 LE)

mezőgazdasági és ipari rendeltetésű univerzális traktor létrehozásáról. A nagy autógyáros az „Életem és működésem” című önéletrajzi könyvében erről így írt:

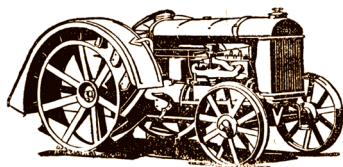
„A mezőgazdasági traktor eszméjével korábban foglalkoztam, mint az autóval. (...) A közönség mind jobban megbarátkozott a ló nélküli kocsival gondolatával, s amikor az automobil vidéken is meghonosodott, a traktor nélkülözhetlenné vált. Annak a traktortípusnak, amelyet megszerkesztésre érdemesnek tartottam, könnyűnek, erősnek és egyszerűnek kellett lennie, azon kívül olyan olcsónak, hogy azt mindenki megvehesse. A négyhengeres motor mellett döntöttünk, amelyet benzinnel indítunk és petróleummal

tartunk üzemben. A legnagyobb erőfejlesztésre képesítő legkisebb önsúlyt 1200 kg-ban állapítottuk meg. (...) Hogy tulajdonképpeni funkcióján, a vontatáson kívül még egyéb munkára is alkalmazhassák, úgy szerkesztettük meg, hogy erógépül is használható, vagyis ha nincs munkában sem az országúton sem a mezőn, egyszerű hajtósíjjal például cséplőgép hajtására is felhasználható.”

1915-ben megszületett a Fordson névre keresztelt traktor mintadarabja. A tömeggyártására három esztendővel később került sor, ezzel elindult világhódító útjára a 20 lóerős benzin-petroléumüzemű masina. (Az új jármű prototípusát a gyár mérnökei mindössze egy hónap alatt készítették el,

Újsághirdetés (1928)

Fordson-Traktor

raktárról azonnal szállítható

HALTENBERGER VILMOS

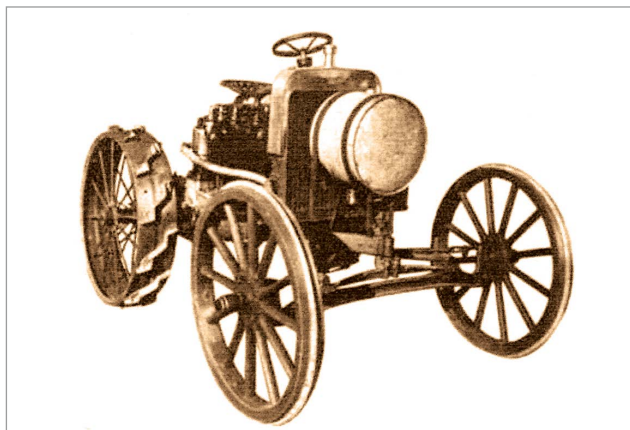
a FORD-gyárak autorizált képviselője

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 19. SZ.
Telefon: 66-15 Sürgőny cím: Wilford Budapest

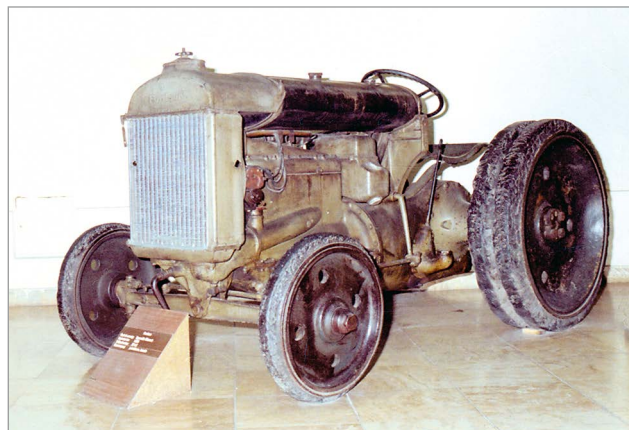
Speciális amerikai gazdasági gépek:
Oliver-ekék, tárcsásboronák, tárcsás-
szíkekék, fűkaszáló, burgonyakiszedő,
körfűrészberendezés

Cséplés Fordson-20 traktorral az 1930-as években

Ford K típusú traktor prototípusa (1904)

Fordson traktor (gumikerekes ipari változat) a szerző által rendezett kiállításon (M. Mezőgazdasági Múzeum 1985)

jórészt a gyártott autótípusok alkatrészeinek felhasználásával.) A korának legnépszerűbb modern kistraktora – a nehéz, több tonna súlyú erőgépeket kiszorítva – az 1920-as években világsikert aratott.

A Fordson traktorok magyarországi diadalútja – Galamb Józsefnek köszönhetően – 1922-ben kezdődött. Szülővárosába, Makóra hat amerikai traktort juttatott el. Hazánkban az amerikai traktor iránti érdeklődés évről évre nőtt. (A legkeresettebb és legolcsóbb volt itthon.) A „budapesti Királyi József Műegyetem Mezőgazdasági Géptani Tanszékével kapcsolatos Mezőgazdasági Gépkísérleti Intézet” 1923. november 6-án ejtette meg az első hivatalos Fordson traktorvizsgálatot Budafokon. (Ez időtől kezdve a hazai vezérképviseletek minden forgalomba kerülő mezőgazdasági erő- és munkagépet elküldtek a fent nevezett intézethez mű-

szaki vizsgálatra.) A budafoki szántóföldi próbán Oliver márkájú kétvasú ekével végeztek méréseket. Egy óra alatt a Fordsonnal – közepkötött talajon – 0,38 hektár területet szántottak fel 21 cm-es átlagos mélységben.

1925-ben az itthon megjelent „Fordson tractor leírása” című kiadványban többek között ezt lehetett olvasni: „A motor táplálása petróleummal történik, ami feleannyiba kerül, mint a benzin, a fogyasztás pedig körülbelül ugyanannyi, mintha benzinnel lenne táplálva. A petróleum a gép felső részén elhelyezett 80 liter űrtartalmú tartályból saját nyomásánál fogva kerül a gázosítóba (karburátorba). Ameddig a gép hideg, petróleummal csak nehezen és körülményesen lehetne az első gyújtást elérni. Ezért az indítás mindig benzinnel történik. Ebből a célból egy kicsiny 2 literes űrtartalmú tartály van a petróleumtartály mellett

elhelyezve. Indításkor mindig innen tápláljuk a porlasztót.”

A Fordson traktor számos hazai megmérettetésen bizonyította megbízhatóságát. Hóni sikerét Kneusel-Herdliczka Ernő – a gazdasági akadémiai tanár, a gépészet jeles szakírója így jellemezte: „A Fordson iránt az érdeklődés első nyilvános megjelenése óta nem hanyagoltak, hanem mindjobban fokozódott. Gazdáink közül egyre többen vették meg, nyom-

A Fordson 20 típusú traktor főbb műszaki adatai

Motor	
típus	négyhengeres négyütemű álló elrendezésű vízhűtéses
furat	102 mm
lököt	127 mm
fordulatszám	1000/min
teljesítmény	20 LE
Külső méretek	
hosszúság	2600 mm
szélesség	1560 mm
magasság	1370 mm
mellső kerék átmérője	710 mm
hátsó kerék átmérője	1070 mm
fordulási sugár	3200 mm
Tömeg	1285 kg

ban munkába állították, gazdatársaiknak üzem közben is bemutatták, s ennek révén rövid idő alatt oly nagy lett a Fordson népszerűsége, hogy ez az előzőekben említett gépek által kiváltott érdeklődést is messze felülmúlta.” A gyártmány népszerűsége az egyszerűségben rejtett.

Az évtized végén a világ teljes traktorállományának egyharmada Fordson márkájú volt.

A Ford Motor Company a nevezetes siker automobil, a T modell (Tin Lizzy) többmillió gyártása mellett számos személy- és tehergépkocsi típust dobott piacra. (A T Fordból 1927-ig 15 milliót gyártottak.) A világ egyik legnagyobb autógyárának az 1930-as években már 35 fiókvállalata volt az Egyesült Államokban, és külföldön gyárakat, képviseleteket létesített.

A muzeális Fordson traktorokat és az old timer Ford gépkocsikat a hazai gyűjtők és gépbarátok nagy becsben tartják. Szerencsére több tucat jó öreg Ford jármű – köszönhető a szakmúzeumoknak és magángyűjtőknek – megmenekült a megsemmisüléstől.

Réz Gyula
muzeológus

1910 óta **Ford** KÉPVISELŐ

Hahn Arthur és Társai, Budapest
IV. KER., KOSSUTH LAJOS-UTCA 8. ÉS 12. SZ.
Sürgőny cím: Hanco Budapest. Telefonközpontunk: *Aut. 898-86 számon hívandó.
Fiók: SZÉKESFÉRHÉVÁR, MAGYAR KIRÁLY SZÁLLÓ ÉPÜLET. 158

Az új Ford személyautó
a legmegfelelőbb kocsi minden célra.

Ford gyorsteherautó
1½–2–2½ tonna teherbírásra
Olcsó, gazdaságos, tartós.

Az új típusú Fordson traktor
vonzó megbízhatóság, olcsó ár tekintetében szenzáció!

Újsághirdetés (1930)